УДК 338.48(477)«364/366»

Людмила Воробйова,
кандидат економічних наук, доцент,
Наукова бібліотека імені М. В. Довнар-Запольського
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана, м. Київ, Україна

ТУРИЗМ І РЕКРЕАЦІЯ В УКРАЇНІ У ВОЄННИЙ ТА ПОВОЄННИЙ ЧАСИ

Основними засадами повоєнного відновлення індустрії туризму в Україні повинні стати пам'ятний, військово-патріотичний, лікувально-оздоровчий, психологічний, діловий, освітній, спортивний та екологічний туризм.

Україна володіє значним туристичним потенціалом і має всі передумови для розвитку внутрішнього та міжнародного туризму.

Туристичні бренди – явище, яке поширене в усьому світі. Україна має свій, але поки що не розкручений бренд – це трипільська культура. Сьогодні державі потрібна маркетингова програма просування трипільського бренду як в Україні, так і за її межами. Трипільська культура – це одне з найяскравіших явищ первісного світу. Це перша з відомих культур землеробів та гончарів, із якої почалася історія України. Звісно, доведеться проводити реконструкцію тодішнього житла стародавніх трипільців, одягу, проводити детальні розкопки, будувати модерновий скансен.

В Україні вже є перші наробки з просування цього бренду. Так, у селі Легедзино Черкаської області створено історико-культурний заповідник «Трипільська культура». Це поселення, відоме як Тальянки, розташоване між селами Тальянки та Легедзине. Його площа понад 400 гектарів, там було 300 будинків, існувало воно приблизно 5800–5700 років тому.

В просуванні цього бренду беруть активну участь такі підприємці, як Павло Ярмій та Максим Явтушенко. Павло Ярмій – керівник громадської організації «Агенція регіонального розвитку Таврійського об'єднання територіальних громад», підприємець, ресторатор, волонтер та туристичний промоутер Херсонщини. Родом із заходу України. У Києві його команда створила проєкт «Міфологізація Трипілля». За словами Павла Ярмія, «нам потрібне нове бачення міст, які зараз в окупації чи в сірій зоні. Якими вони мають бути, щоб туди повернулися люди. А вертатися треба, інакше за що наші хлопці віддають життя. Та, щоб люди повернулися, потрібні нові ідеї і план». Павло Ярмій є координатором кластеру «Шляхами Трипільської праматері». Це не лише туристичний маршрут Уманщиною, а цілий агротуристичний кластер. «Ми об'єдналися, аби показати землю, на якій до появи перших на планеті міст, уже існували найбільші в світі мегапоселення культури Кукутень-Трипілля», – сказав пан Павло, презентуючи кластер на туристично-економічному форумі «Туризм в Україні: вимоги сьогодення». Він реалізував такі всеукраїнські проєкти, як «Таврійський ярмарок», фестиваль «Чумак-фест», маршрут «Соляна дорога», знаменитий давнім чумацьким шляхом. Центром кластеру обрано місто Умань, туристичну перлину України. З неї починається і нею завершується маршрут «Шляхами Трипільської праматері». Адже Умань розташована на перехресті економічних, соціальних, культурно-туристичних і геополітичних меридіанів. Долучився до цього кластеру і підприємець Максим Явтушенко (на прикладі презентації стартапу VR «Поселення Трипільської культури»), використовуючи інноваційні технології для збагачен-

ня туристичних вражень. А 18 квітня 2024 року був підписаний меморандум про співпрацю з Київським національним економічним університетом імені Вадима Гетьмана. Підписання цього меморандуму відкриває нові перспективи обміну знаннями та інноваціями.

Взагалі, корені дослідження трипільської культури в КНЕУ сягають постаті першого ректора нашого вишу М. В. Довнар-Запольського, який був особисто знайомий з першовідкривачем пам'яток трипільської культури Вікентієм Хвойкою. А 23 листопада 2021 року з ініціативи Інституту вищої освіти КНЕУ імені Вадима Гетьмана та за підтримки Департаменту молоді та спорту м. Києва відбулося відкриття Центру дослідження та популяризації трипільської культури, присвячене 115-й річниці КНЕУ.

Дослідженням та популяризацією трипільської культури також активно займаються кафедра регіоналістики та туризму, Наукова бібліотека імені М. В. Довнар-Запольського, музей історії КНЕУ, кафедри бізнес-лінгвістики та економіко-математичного моделювання, а також студенти команди Енактус КНЕУ, яку очолює проректорка з наукової роботи, д.е.н., професорка Антонюк Л. Л. На сайті бібліотеки утворений інформаційний ресурс «Трипільська культура», в музеї історії КНЕУ і в залі українознавства бібліотеки відкриті виставки трипільської культури. А в Центрі дослідження та популяризації трипільської культури систематично проводяться заходи, експозиція Центру постійно поновлюється. Студентська команда Енактус КНЕУ у проєкті «Трипілля: зв'язок поколінь» має багато досягнень на міжнародних змаганнях різних рівнів.

18 березня 2025 року в Центрі відбувся черговий захід з нагоди 175-ї річниці від дня народження Вікентія Хвойки. До цієї дати відбулося відкриття нової експозиції – виставки керамічних виробів підприємця Володимира Перехреста. Безцінний подарунок Центру та музею історії КНЕУ зробив Віталій Кулик, політолог, керівник лабораторії протидії дезінформації КНЕУ. Він подарував артефакти Трипілля зі своєї приватної колекції.

Під час повномасштабного вторгнення росії в Україну бібліотека стала інформаційним центром громади. Тому в наступному заході, який відбувся в Центрі 3 квітня 2025 року, взяли участь особливі гості. Це внутрішньо переміщені особи з Луганської області. Під час зустрічі присутні познайомились з традиціями трипільців, їхніми мистецькими досягненнями та культурною спадщиною. Директорка бібліотеки Світлана Якубовська подарувала гостям оцифровану книжку Пассек Т. С. «Трипільська культура: науково-популярний нарис» (1941) з інформаційного ресурсу, який розміщений на сайті бібліотеки.

До речі, школа кераміки допомагає у реабілітації військових. Ліпка допомагає при реабілітації після травмування рук, аби повернути дрібну моторику. Глина має унікальні властивості, вона заземляє людину і заспокоює розум. Ліпка – медитація у творчості. Глина – це первинний матеріал землі. Адже наші предки точно ліпили з глини посуд, іграшки й інші речі. Арттерапія повертає людину в нормальний стан й допомагає пропрацювати травматичний досвід. Тому в нашому Центрі вже стало традицією проведення майстер-класу з виготовлення глиняних виробів. Майстер-клас проводить племінниця підприємця Володимира Перехреста, студентка нашого університету Оля Шедова.

Отримано: 05.05.2025